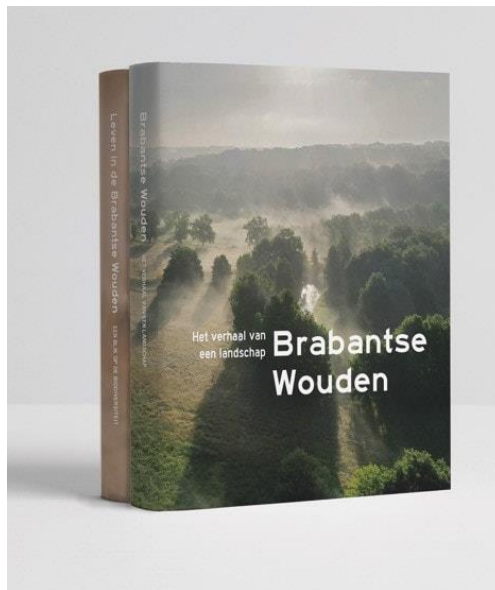

MEERDAALWOUD EN HEVERLEEBOS ERFGOED IN DE BRABANTSE WOUDEN

©

Paul Coeckelbergh
Geschied- en
Heemkundige Kring
Oud-Heverlee

De graven van Leuven, de hertogen van Brabant en plaatselijke heren

12de tot 15de eeuw

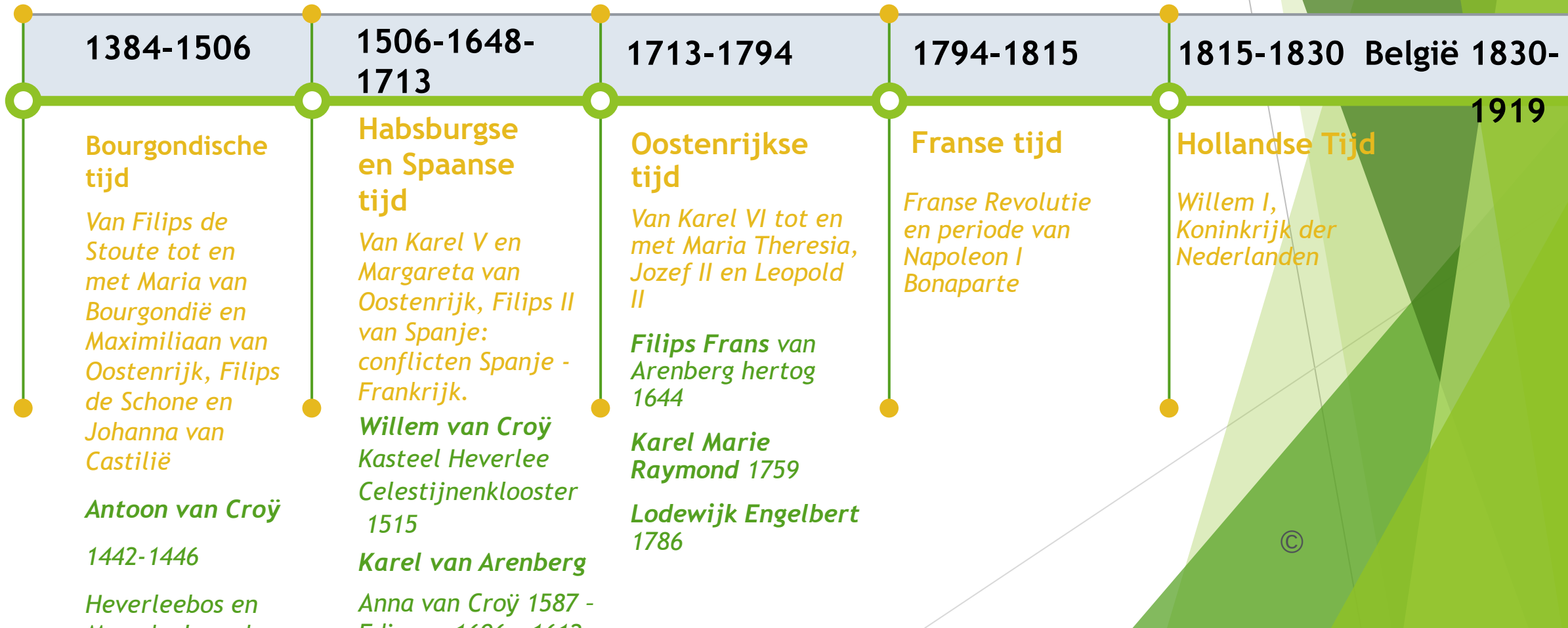
- Leenstelsel, grootgrondbezit en de landadel
- Land- en grondbezitters in regio van het Meerdaalwoud
 - Heren van Bierbeek, van Heverlee, en van Steenberghe aan het Zoet Water
 - Abdij van Park Heverlee en Groenendaal
- De dorpen en hun erfgoed
 - Romaanse kerken van Bierbeek, Oud-Heverlee en kapel van Vaalbeek en de Kapel O.-L.-Vrouw van Steenberghe
 - Hof van Belanden en de Rooikapelhoeve

Belangrijkste bronnen van deze presentatie:

- Archiven van Arenberg, KU Leuven, Park Heverlee en Geschied-en Heemkundige Kring Oud-Heverlee
- Uit het verleden van Oud-Heverlee, Erik Martens, Gemeente OH, 2010
- Het Zoet Water door de eeuwen heen, Jean Binon en Paul Coeckelbergh, GHK OH, 2021
- Foto's: Archief Geschied- en Heemkundige kring Oud-Heverlee

Tijdlijn de Croÿ en Arenberg

Kennismaking met de Croÿs en Arenbergs

Historisch kader

- **Heverlee en Oud-Heverlee onder de heren van Bierbeek en Heverlee.**

De Leuvense burgemeester en nadien schepen, **Rasse de Grez** (Raas van Graven) kocht de leenrechten tussen 1422 en 1430 maar moest ze weer verkopen.

In 1446 kocht **Antoine de Croÿ na Meerdaalwoud** ook Heverleebos en Oud-Heverlee waardoor ze verenigd werden met Bierbeek en Aarschot.

- Parochiaal hingen zij af van het Kapittel van **Sint-Bartholomeus te Luik** die de pastoors benoemden: de Lambertuskerk en de St. Annakerk (vanaf 11de E.). Andere parochies hingen nadien af van Park Heverlee of andere kloosters zoals Groenendaal.

Tot in 1759 deed de pastoor van Oud-Heverlee ook dienst in Heverlee

- De **abdij van Park Heverlee** gesticht op jachtgebied van Godfried I met de baard, graaf van Leuven in 1129. De abdij kocht in de 13de eeuw delen van Heverleebos aan voor akkerland. Belangrijke rol in dorpen en parochies.

Abdij van Park Heverlee

Enkele Kerken en Kapellen

Sint-Hilariuskerk Bierbeek

Kapel van O.-L.-Vrouw van Steenberg 1655

St.-Hilarius

Maria-Magdalenakapel Vaalbeek

St.-Pieter- en Pauwelkerk in Neerijsse

Hof van Blanden: de Rooikapel en hoeve

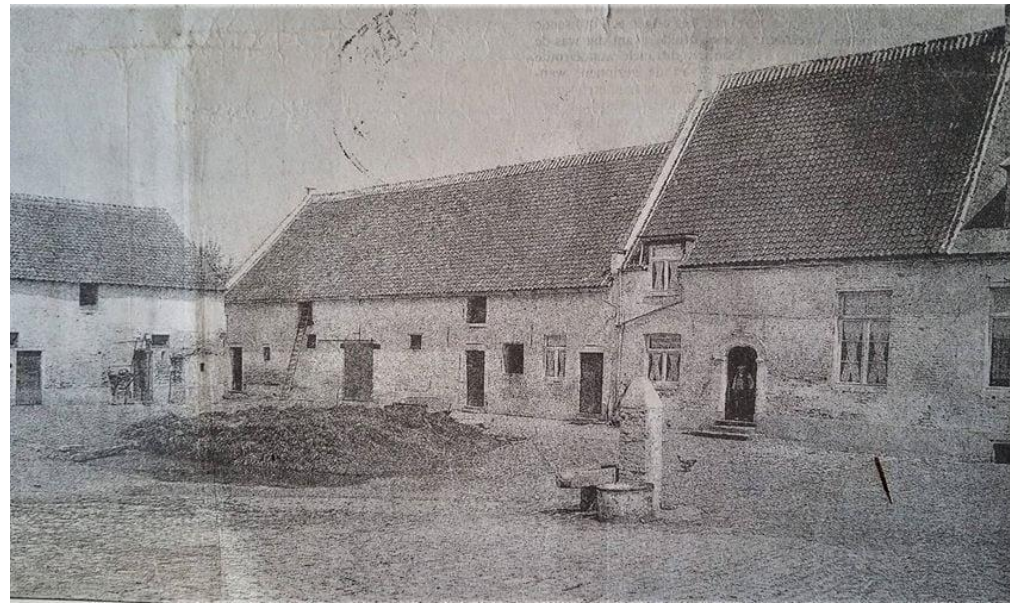

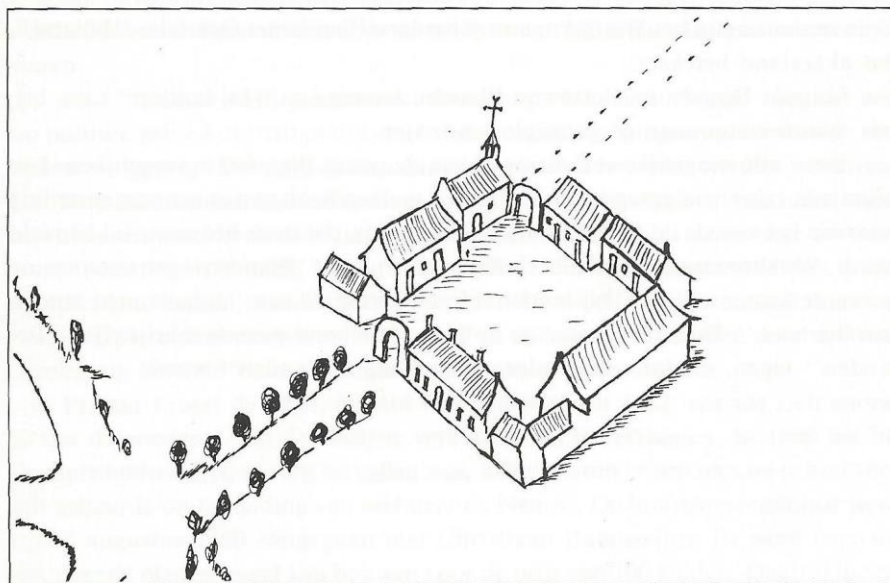
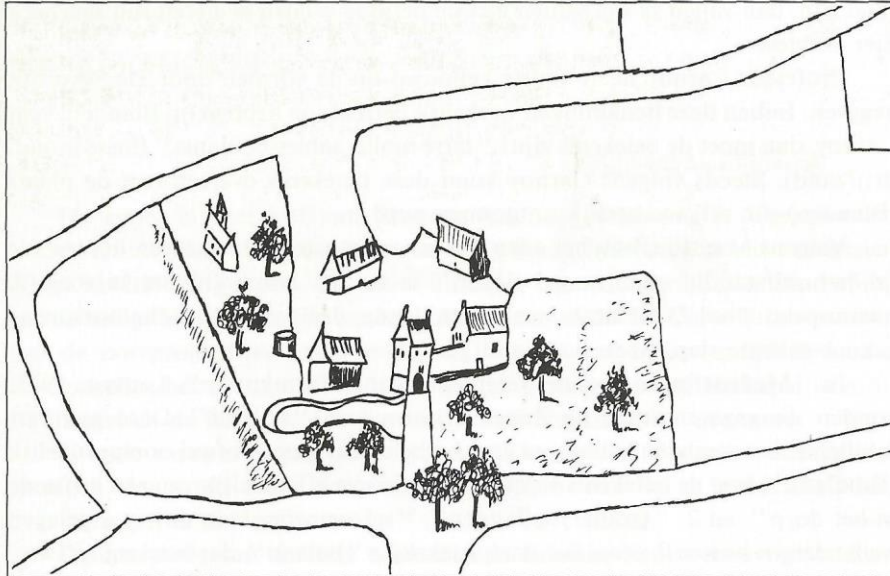
1680 stuckwerk van plafond
Rooikapel door Johan
Christiaan Hansche

©

Het aannemingscontract met Christiaan Boudewijns. 15 augustus 1660.³³⁹

Onderscreven is geaccordeert met den eerwaarde heere prelaet van Parch van te meijtesen een capelle tot Belanden volgens die midelle hem bewesen ende sal gehouden wesen te beghinnen die naestcomende weke, ende in het werck te houden drie trauweelen oft ten minsten twee op die verbeurte van eenen halven patagon daghs als wanneer daer minder dan twee trauweelen in het werck sullen wesen, en sal gehouden sijn die oude careelen vande oude capelle te verwercken, des sal den heere prelaet die selve doen schoon maken ende die fondamenten graven, ende den onderscreven sal die geheele capelle in staet stellen soo van penseelen, besetten als plaveyen ende dat voor die somme van hondert gulden eens boeven het bier d'welck aen iederen werckman sal vuytgereyckt worden a drie potten daghs. Aldus gedaen opden 15 augustus 1660. Oorconde ic Christiaan Boudewijns.

Afb. 4 — De Rooikapel.

Boven: toestand einde 16de eeuw (Arenbergarchief — K.U. Leuven).

Onder: toestand 1784 (Algemeen Rijksarchief — Kaart C.J. Everaert).

De rol van de Croÿ en Arenberg 16de tot 20ste eeuw

- Antoine de Croÿ verwerft Meerdaalwoud en Heverleebos 1542-1546
- Charles d' Arenberg en Anne de Croÿ erfgenamen van Meerdaalwoud en Heverleebos 1612-1617
- Het woud als één van de belangrijkste inkomsten
 - Beheer
 - Vrijwoud en woudrechtbank
 - Boswachters en boswachtershuizen o.a. de Fonteyn
 - Rationalisatie met rechte dreven in de 18de eeuw
- Verruiming met nieuwe aankopen: Steenbergen (1759) en Vaalbeek (1786)

Antoine de Croÿ

Edelman uit Picardië die één van de raadsheren werd van de Bourgondische hertogen Jan zonder Vrees en Filips de Goede. Hij was in 1430 één van de eerste ridders van Het Gulden Vlies.

Nicolas Rolin, kanselier van Filips de Goede kocht voor Anton Heverleebos en Meerdaalwoud tussen 1442 en 1446.

Charles d' Arenberg en Anne de Croÿ

Karel van Arenberg 1550-1616
Huwde met Anna de Croÿ in 1587
Broer van Anna de Croÿ stierf in
1612 kinderloos.
Zijn zuster Anna de Croÿ, wist de
erfgebieden definitief te verwerven
vanaf 1617

Vrijwoud, woudreglement en woudrechtbank

Vrijwoud: de hertogen van Arenberg erfden het alleenrecht om over de bossen te kunnen beschikken: alleenrecht om er te jagen, regels op te leggen en recht te spreken. Bestond al sinds 1367.

Woudreglement: in 1615 vaardigt Karel van Arenberg een bosreglement uit voor Meerdaalwoud, Heverleebos en Mollendaalbos.

- Vooral bedoeld voor het beheer van het bos. De verkoop van het hout was één van de belangrijkste inkomsten van de familie.
- Maatregelen ter bescherming van het bos zoals:
 - weghouden van de dieren uit het hakhout van minder dan 5 jaar oud,
 - verbod op snijden van kruiden en met een sikkel,
 - verbod op stropen,...

Woudrechtbank: eigen woudrechtbank dateert uit de 15de eeuw, tijd van de Croÿ.

De eerste rechtspraak gebeurde op de Tomme in Meerdaalwoud, vanaf 1572 in het kasteel van Heverlee.

Veel vonnissen werden uitgesproken tegen jachtmisdrijven(stropen) en het sprokkelen van hout.

Enkele bijzondere monumenten en gebeurtenissen

- Het Zoet Water met Spaans Dak, kasteeltje van de heren van Steenberghe
- In de Molen en het Lunapark aan het Zoet Water
- Het Groenendaalhof, hoeve van Jezuïeten in Vaalbeek
- Het kasteel van Harcourt in Vaalbeek
- Het klooster van Savenel en de everzwijnen van de hertog
- De kerk van Sint-Jan-Evangelist en de pastorie van Blanden
- St.-Theresiakapel op grensgebied Bierbeek met Oud-Heverlee
- De vierkantshoeven, zoals Rooikapelhoeve in Blanden
- Trein- en tramverkeer met Zwette Jean en bron Pier Slot en verbinding met munitiedepot en springputten
- De oorlogen: Franse overheersingen, Brabantse omwenteling, Boerenkrijg, wereldoorlogen: brand S.-J.-Weert (1914) en Bunkers op KW-linie en treinaanslag 1943

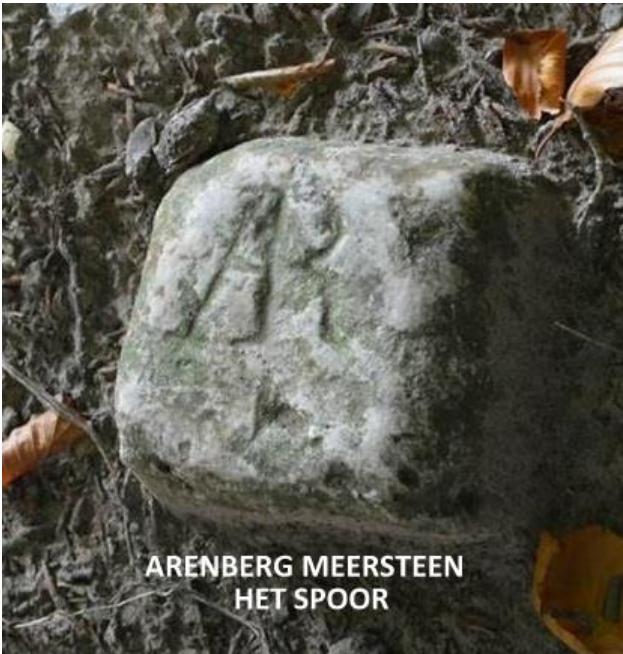
Spaans Dak 1910

Lunapark 1935-1974 De Minnebron

Boswachtershuis La Fontaine

Arenbergs aan Zoet Water 1888

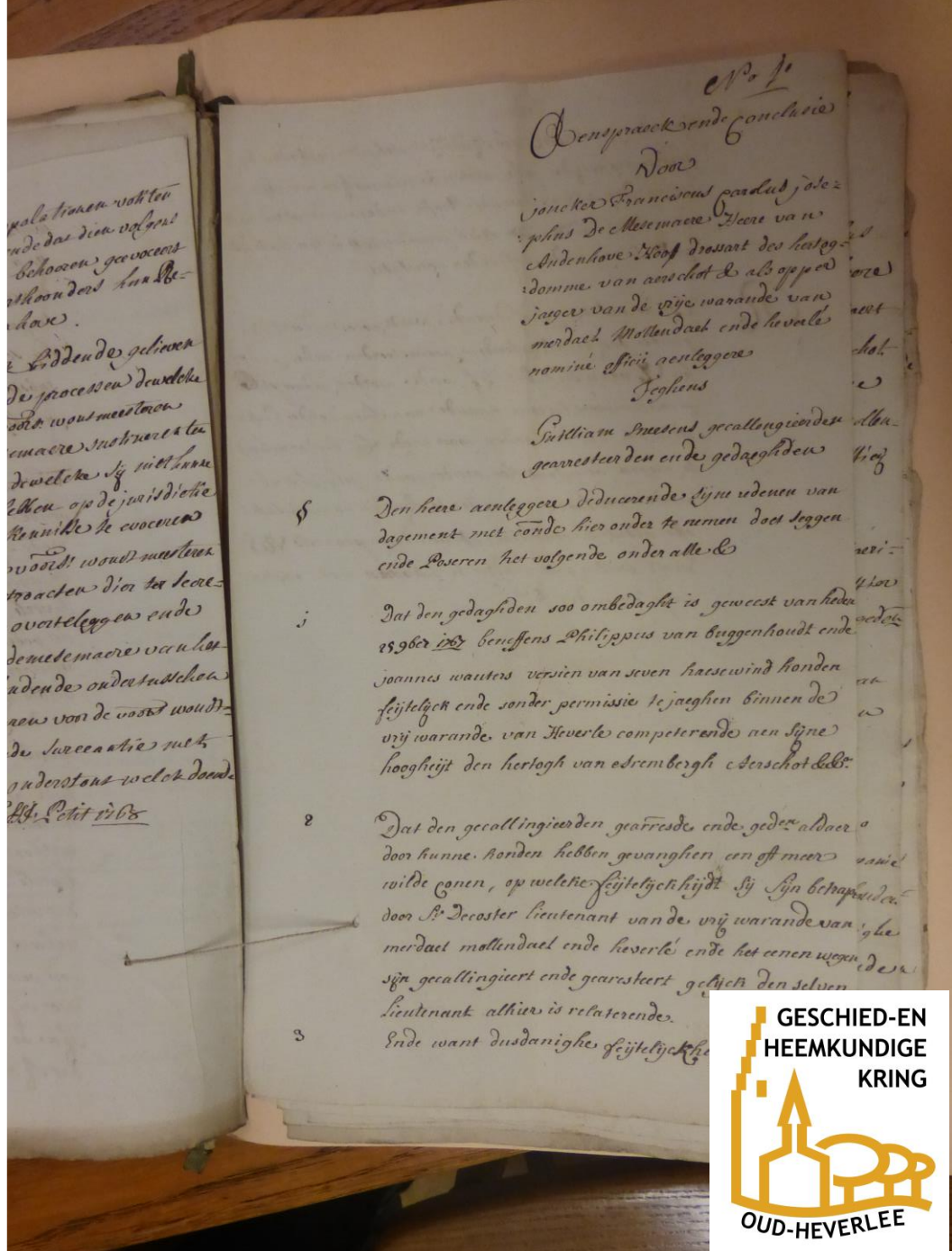

ARENBERG MEERSTEEN
HET SPOOR

Savenel

Meersteen
Arenberg

Woudrechtbank

Hof Jezuieten / Groenendaalhof 1792
Vaalbeek

Kasteel van Harcourt 1828

St.-Jan-Evangelist
Blanden 1792

Bordingenhof Bierbeek 1389 / 1724

Le Château de Leefdael, près de Tervueren (Brabant)
faisait partie d'une ancienne Seigneurie fondée vers 1270. En 1317, Roger, Seigneur de Leefdael, était Sénéchal du Brabant. Le domaine appartenait à divers seigneurs, notamment à Jean de Brouckhoven Comte de Bergeyck, auquel Charles II, Roi d'Espagne, confirma la propriété avec le titre de Baron de Leefdael (15 juin 1679).
Le principal corps de logis du château date de 1626; d'autres parties anciennes ont été conservées, notamment un vieux donjon comprenant une pièce voûtée d'une époque très reculée. Les salons sont garnis d'objets d'art et de tableaux d'un grand intérêt.
Le domaine appartient actuellement, par héritage, au Comte de Liedekerke.
Le parc, décoré de beaux parterres à la française, est visible les jeudi, samedi et dimanche, de 14 heures à 18 heures, du 1er mai au 30 septembre. (Entrée : 3 francs).

Kasteel van Leefdaal (13de E)
Brouckhoven de Bergeyck (17de E)

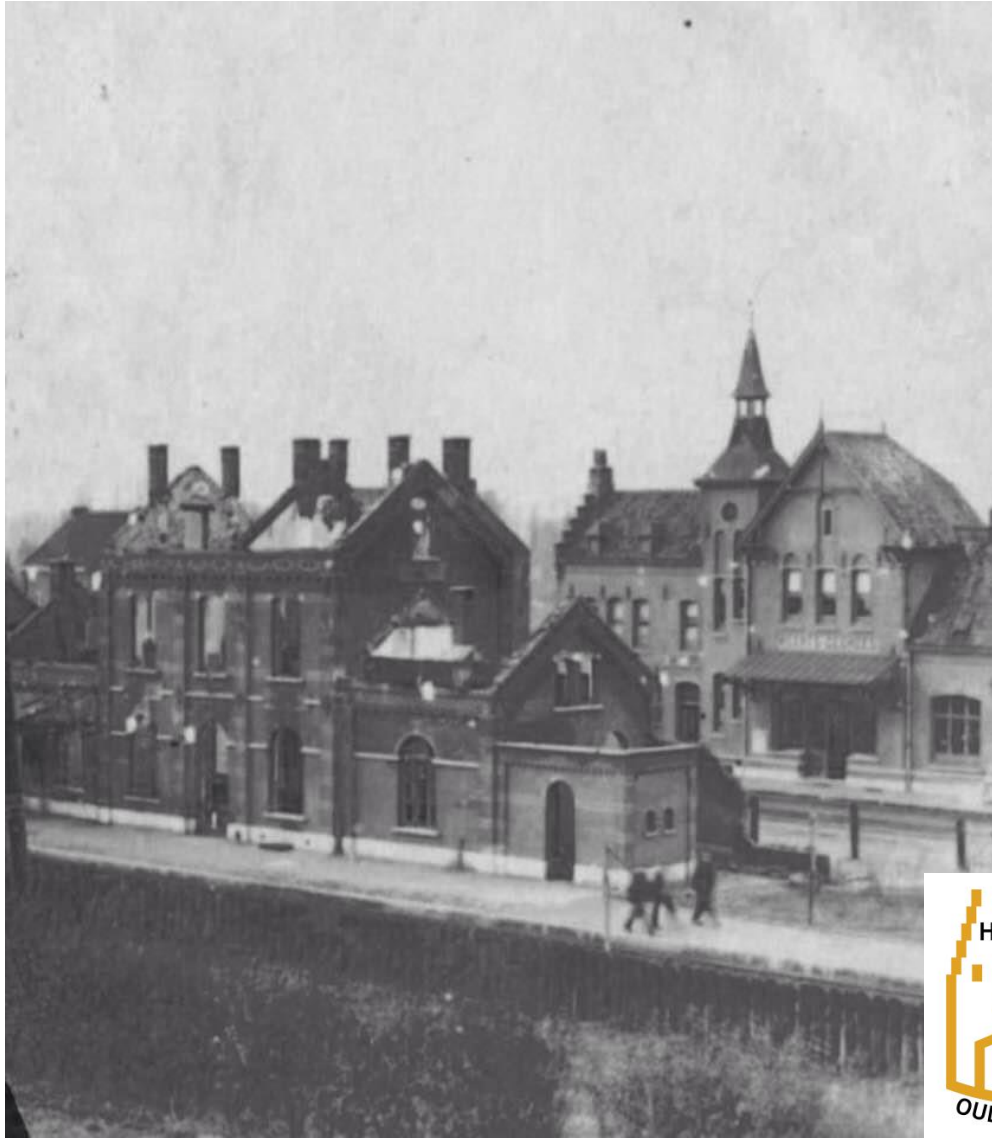
St.-Theresiakapel Bierbeek 1930

Sint-Joris-Weert: trein- en tramstation en de bron van Pier Slot

Wereldoorlog I en II

Station en straten centrum Sint-Joris-Weert
afgebrand door Duitse troepen 20 augustus 1914

Aanslag op Duitse treintransport bij Zoet Water
nacht van 30 op 31 juli 1943